

ỨNG DỤNG CHƯƠNG TRÌNH NIE VÀO HOẠT ĐỘNG LÀM QUEN CHỮ VIẾT CHO TRẺ 5 - 6 TUỔI

TRẦN NGUYỄN NGUYÊN HÂN*

1. Tầm quan trọng của việc ứng dụng NIE vào hoạt động giáo dục nói chung và hoạt động làm quen chữ viết của trẻ 5~6 tuổi nói riêng

Báo chí là phương tiện đại chúng phổ biến nhất, luôn hiện hữu trong cuộc sống sinh hoạt hàng ngày và trở thành món ăn tinh thần không thể thiếu được của con người ở xã hội hiện đại. Nhờ có báo chí, con người có thể tiếp cận các vấn đề thời sự trong nước và quốc tế, mở rộng kiến thức văn hoá, chính trị, xã hội, làm giàu khả năng xử lý thông tin, tìm ra các cách giải quyết vấn đề, phát triển năng lực giao tiếp cộng đồng.... Vì thế, có thể nói, báo chí là cuốn sách giáo khoa sống (living textbook) của nhân loại (I-Chun-Yuon, 1995, Korea). Nhận thức được tầm quan trọng của báo chí đối với giáo dục, chương trình NIE ra đời. NIE là tên gọi của một chương trình giáo dục ứng dụng viết tắt của **Newspaper In Education**, được hiểu là ứng dụng báo chí vào thực tiễn hoạt động giáo dục. Chương trình này do nhà giáo dục học người Mĩ Portland Eastern Herald khởi xướng (1795) với quan điểm: “Báo chí được coi là một kho tàng tài liệu giảng dạy và học tập phong phú có thể sử dụng ở trường học, đồng thời tiết kiệm chi phí nhất”. Đến nay, chương trình này đã được phổ biến trên 35 quốc gia ở nhiều cấp học trong đó có bậc học Mầm non.

Với tư cách là một sản phẩm in ấn, báo chí chú trọng cả 2 yếu tố hình thức và nội dung. Báo chí được trẻ em quan tâm bởi nội dung xoay quanh các vấn đề gần gũi trong sinh hoạt hàng ngày của con người. Ngoài ra, với công nghệ in ấn cao như hiện nay, báo chí ngày càng có khuynh hướng thiết kế sáng tạo với các kiểu chữ phong phú, vô số tranh ảnh, màu sắc sinh động, chất liệu giấy đẹp, lạ

*Giảng viên Trường CDSP Mẫu giáo TW3

mắt, ấn tượng. Vì thế, cho dù đối tượng là trẻ Mầm non không đọc được chữ viết, trẻ vẫn có thể nắm bắt được thông tin mới, hiểu về các vấn đề xã hội. Qua đó, phát triển ở trẻ năng lực đọc, hiểu, hình thành năng lực sử dụng ngôn ngữ mang tính sáng tạo (Meyer, 1990). Ngoài ra, việc mày mò tìm chữ cái, từ trong báo, tỉ mỉ cắt và dán để sao chép chữ, ghép thành từ, đặt câu giúp trẻ có hứng thú với việc đọc, viết chữ, có thói quen sử dụng các dụng cụ dùng để viết, rèn luyện cơ tay, phát triển thị giác, giáo dục tính kiên nhẫn, tinh thần hợp tác... Ngày nay, với sự tiến bộ của thời đại hightech, sự phát triển của báo chí không chỉ dừng ở việc xuất bản báo giấy mà còn có báo tiếng, báo hình, báo điện tử... giúp con người truy cập thông tin nhanh chóng ở mọi lúc, mọi nơi. LA Time, một tờ báo nổi tiếng ở Mỹ đã tiến hành khảo sát trên 70 giáo viên và 2000 học sinh từ bậc Mầm non đến phổ thông trung học về hiệu quả của việc sử dụng báo chí trong giờ học (Newspaper in the Classroom), kết quả cho thấy: 84% ý kiến cho rằng sử dụng báo chí giúp nâng cao mối quan tâm đến việc đọc, viết chữ, 76% ý kiến giúp gia tăng năng lực từ vựng, 63% ý kiến giúp phát triển năng lực đọc hiểu (Poindexter, 1986), Điều đó chứng tỏ, báo chí có vai trò ảnh hưởng rất lớn đến việc hình thành năng lực đọc viết của con người. Trong hoạt động làm quen chữ viết theo cách tiếp cận của trường phái “Ngôn ngữ bao quát” hiện nay, cùng với sách và các ấn phẩm khác, báo chí thực sự là một phương tiện giáo dục ngôn ngữ vừa mang tính kinh tế, dễ tìm, và có thể ứng dụng sáng tạo dưới nhiều hình thức ở mọi lúc mọi nơi hay trong môi trường chữ viết xung quanh lớp học để hình thành kỹ năng đọc, viết (literacy) cho trẻ 5-6 tuổi.

2. Phương pháp ứng dụng NIE vào hoạt động làm quen chữ viết cho trẻ

2.1. Nhóm phương pháp của giáo viên

- Dạy trẻ nhận biết tên gọi của các tờ báo, tạp chí phổ biến như Tuổi Trẻ, Người Lao Động, Thanh Niên, Nhi Đồng, Khăn Quàng Đỏ,..., biết phân biệt các báo qua dấu hiệu hay logo đặc trưng (trademark). Chú ý sử dụng các báo có hình thức trình bày đẹp, nhiều tranh ảnh minh họa, nội dung phù hợp với trẻ, tránh sử

dụng báo trình bày chữ viết quá nhỏ, nhiều từ quá khó hiểu đối với trẻ.

- Do báo phản ánh nhiều khía cạnh của xã hội nên giáo viên cần tuyển chọn những bài viết, bản tin có giá trị giáo dục, phản ánh những mặt tốt của xã hội và phù hợp với trẻ. Có thể đọc cho trẻ nghe hay đọc cùng với trẻ. Trẻ không viết chữ nên giáo viên cần khuyến khích trẻ vẽ tranh hay thể hiện bằng lời nói suy nghĩ hay cảm nghĩ của mình về nội dung được đọc.

- Cần phối hợp với gia đình để hướng dẫn trẻ nhận biết hình thức trình bày của một tờ báo và chức năng của báo thông qua việc giải thích tên tờ báo, tiêu đề hay nhan đề của bài viết, bản tin (headline), chữ viết (chú ý tới sự khác nhau ở khổ chữ, kiểu chữ đẹp), cách phân bố màu sắc cho các đề mục, tranh ảnh minh họa cho bản tin, bài viết, truyện vui, tranh biếm họa, mục truyện tranh đăng thường kì, mục quảng cáo, cách bố trí các trang mục (layout) cũng như hình thức biên soạn các bài viết, bản tin. Một tờ báo thông thường có các trang mục chính sau: Tin thế giới, Tin trong nước, Các tin đáng chú ý (Editorial), Quảng cáo (Advertisement), Kinh tế (Business/ Trade/ Stock), Sức khỏe (Mind & Body), Giải trí (Entertainment), Thể thao (Sports), chương trình TV... Nếu có cơ hội tiếp xúc với báo nhiều, trẻ sẽ nắm được rõ hình thức trình bày của tờ báo, trẻ có khả năng thực hiện hoạt động NIE một cách linh hoạt, tìm nhanh, đúng các chữ cái, từ theo chủ đề đưa ra và hứng thú với việc đọc, viết.

- Chuẩn bị nguyên vật liệu (báo, giấy, công cụ để viết, hồ, kéo...), bố trí thời gian cần thiết cho hoạt động.

- Thảo luận trước khi tiến hành hoạt động. Đặt câu hỏi đa dạng để gợi ý trẻ tự suy nghĩ và thể hiện cách thức tiến hành chơi bằng ngôn ngữ của mình. Trong quá trình trẻ thực hiện, giáo viên cần hạn chế chỉ dẫn hoặc làm thay trẻ mà nên tích cực bao quát, xử lý tình huống khi cần thiết và tạo ra các tình huống có thể phát huy tính sáng tạo của trẻ.

- Sau hoạt động, các sản phẩm của trẻ nên bố trí ở góc làm quen chữ viết ở vị

trí để quan sát hoặc sử dụng trong môi trường chữ viết xung quanh lớp.

Hoạt động NIE cho trẻ 5-6 tuổi tại trường Mầm non Hàn Quốc

2.2. Nhóm phương pháp thuộc về cha mẹ trẻ

- Thời điểm đọc báo, tư thế đọc báo, thói quen đọc báo của bố mẹ phần nào sẽ ảnh hưởng đến trẻ rất lớn. Vì thế, khi đọc báo trước mặt trẻ, bố mẹ lên lưu ý tư thế ngồi, cách cầm tờ báo, giáo dục trẻ không nên vừa đọc báo hay sách khi ăn cơm, lật báo nhẹ nhàng, không xé báo. Tỉnh thoảng cùng trẻ thu thập lại báo cũ, giải thích cho trẻ biết việc thu thập báo có lợi ích gì (dùng để tái chế giấy, bảo vệ môi trường, để mang đến lớp, nhớ lại các tờ báo đã đọc, giáo dục tính ngăn nắp...)
- Bố mẹ có thể cùng đọc báo với trẻ, trò chuyện về những nội dung phù hợp với trẻ, hướng dẫn kỹ năng đọc, nhận biết các chữ cái, từ quen thuộc, cung cấp những mẫu câu đơn giản, hoặc có thể cho trẻ sao chép chữ cái, từ quen thuộc trong báo. Việc đọc báo với trẻ kết hợp các tình huống thú vị, bất ngờ từ phía người lớn sẽ mang lại hiệu quả cao hơn là chỉ đọc báo theo cách thông thường, chẳng hạn thi xem ai khoanh nhanh chữ cái, tìm từ bắt đầu bằng chữ cái nào đó, xem ai tìm được nhiều chữ cái hơn. Trong tờ báo hay có các trò chơi tìm ô chữ đúng, tìm điểm khác nhau trong tranh, truyện cười, tranh biếm họa... có tác dụng giáo dục rất lớn đến việc hình thành tư duy logic, trí nhớ, khả năng sáng tạo cho trẻ. Nếu được cùng người lớn chơi cùng, trẻ sẽ rất hứng thú.
- Trong báo có rất nhiều tranh ảnh về con người, thức ăn, đồ dùng hàng ngày gần gũi với trẻ. Vì thế, bố mẹ có thể cùng với trẻ làm sách theo chủ đề như sách về các loại sữa, sách về các loại bánh, các loại đồng hồ, sách về động vật, sách về những người nổi tiếng... Cho trẻ cắt, dán, phân loại và làm thành sách. Sau đó, có thể cho trẻ sao chép lại các chữ cái, từ, vẽ tranh hoặc viết tự do theo ý thích. Trẻ viết xong, người lớn cần hỏi trẻ về nội dung trẻ đã viết.
- Có thể cho trẻ mang đến lớp những tờ báo có nội dung hay, phù hợp với chủ điểm hoặc các loại sách báo cũ khi có sự yêu cầu phối hợp từ phía nhà trường.

3. Các hình thức tiến hành hoạt động NIE

3.1. Tìm chữ giống nhau

- Mục đích: Dạy trẻ biết sao chép chữ. Giúp trẻ nhận biết và phân biệt chữ viết bằng mắt một cách chính xác.
- Vật liệu: Các loại báo, tạp chí, kéo, hồ, giấy
- Cách tiến hành: Yêu cầu trẻ tìm và cắt chữ giống với chữ của cô từ báo.

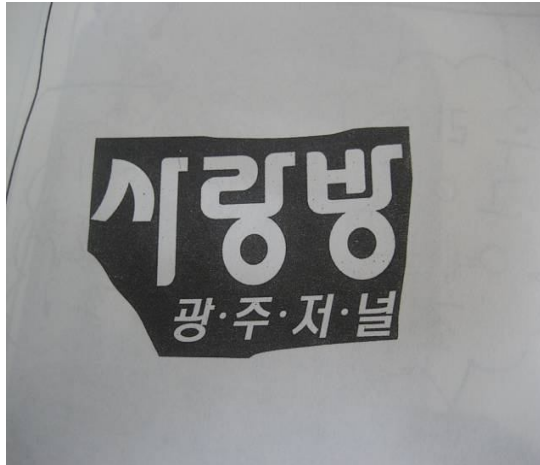
3.2. Tô màu và sao chép chữ

- Mục đích: Nhận biết các nét chữ, nhận diện được chữ cái, hình thành kỹ năng viết từ trái qua phải, từ trên xuống dưới.
- Vật liệu: Bút chì màu, bút chì, bút lông, giấy trắng, kéo, hồ.
- Cách tiến hành: Yêu cầu trẻ tìm trong các tờ báo các từ có khổ chữ to, màu trắng, dùng bút khoanh tròn lại rồi cắt, dán trên giấy, sau đó, tự do tô màu, sao chép chữ ở bên trên chữ đã tô.

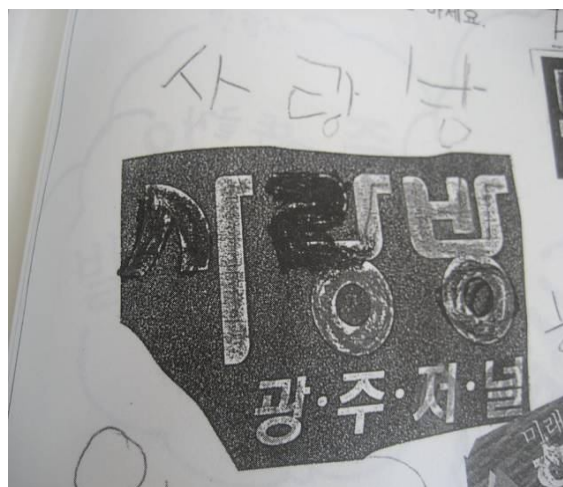
Ví dụ: Tùy theo chủ điểm, cô có thể khuyến khích trẻ cùng tham gia thảo

luận, hợp tác với nhau để cùng tìm và thu thập các hình ảnh, từ, câu liên quan đến các chủ đề phong phú như các loại sữa, các loại bánh, các loại thức ăn, quần áo, nghề nghiệp tương lai mà trẻ thích, ... mà trẻ yêu thích từ báo. Sau đó, cô yêu cầu trẻ tiến hành tô chữ, sao chép chữ và làm sách theo chủ đề.

✚Chữ chưa tô

✚Chữ đã được trẻ tô và sao chép lại bên trên

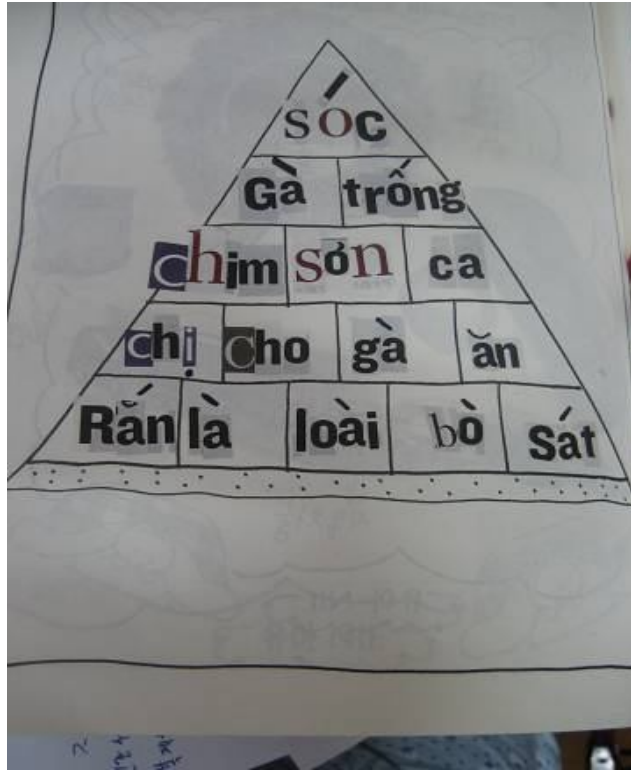
3.3. Làm thẻ chữ cái

- Mục đích: Giúp trẻ quan tâm đến chữ viết, nhận biết và phân biệt màu sắc và nét chữ, củng cố các khái niệm hình học.
- Vật liệu: Báo, kéo, hồ, giấy cứng,
- Cách tiến hành: Cho trẻ tìm và cắt chữ cái có màu sắc, hình dáng khác nhau theo ý thích, kích cỡ tương đối lớn từ báo. Sau đó, cho trẻ dán chữ tìm được vào 1 tờ giấy hơi cứng và cắt thành hình tròn, hình vuông, hình tam giác hay theo hình dáng của chữ cái. Cô có thể sử dụng thẻ chữ cái trẻ làm để tiến hành cho trẻ chơi với thẻ chữ cái bằng cách cho trẻ tìm tên của mình, tên các bạn trong lớp, tên đồ vật bắt đầu bằng chữ cái nào đó (ví dụ chữ cái T, trẻ tìm tên các bạn trong lớp bắt đầu bằng chữ T (Tuấn, Thi, Trường, Trinh...). Cô có thể yêu cầu trẻ xếp thẻ chữ cái lại thành tên hoặc viết tên của mình. Từ các thẻ chữ đó, cô cũng có thể cùng trẻ đóng thành sách hay thẻ từ để trong góc làm quen chữ viết hay trang trí trong môi trường chữ viết xung quanh lớp học.

3.4. Làm kim tự tháp từ (words pyramid)

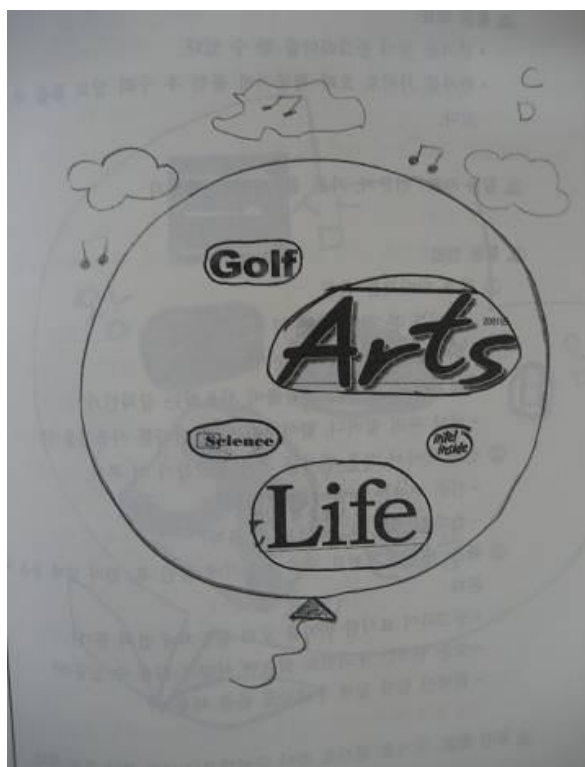
- Mục đích: Giúp trẻ biết cấu tạo của từ, câu, sao chép chữ, đồng thời biết được trình tự đọc, viết từ trái qua phải, từ trên xuống dưới.
- Vật liệu: Hình vẽ kim tự tháp, các loại báo, hồ, kéo...
- Cách tiến hành: Vẽ kim tự tháp. Yêu cầu trẻ tìm và cắt các chữ cái hoặc từ trong báo để sắp xếp tạo thành cụm từ, câu. Thứ tự sắp xếp từ cao xuống thấp tùy theo số lượng âm tiết trong từ hoặc câu từ ít tới nhiều. Quy định mỗi một ô là 1 âm tiết.

Ví dụ: Với chủ đề “Thế giới động vật”, trước khi tiến hành, cô và trẻ có thể nói chuyện về các loại động vật, yêu cầu trẻ tìm từ có 1 âm tiết đến 3 âm tiết, đặt câu đơn giản về động vật. Cô viết lên bảng cùng với trẻ đọc, sau đó cho trẻ cùng nhau thảo luận để tìm trong báo các chữ cái và từ đã biết, dùng kéo cắt rồi ghép lại thành từ và câu, sắp xếp cho đúng vị trí và dán lại trên tháp.

3.5. Tìm chữ to và chữ nhỏ

- Mục đích: Dạy trẻ biết so sánh chữ viết có kích thước khác nhau, hứng thú với việc đọc, viết.
- Vật liệu: Giấy, báo, bút lông, bút chì, kéo, hồ...
- Cách tiến hành: Trước khi chơi, cô tiến hành trò chuyện với trẻ: Khi chúng ta đọc báo, thấy trong báo có những gì? (Tranh, chữ...). Chữ to thường được viết ở đâu? Chữ nhỏ thường được viết ở đâu? Chia trẻ theo nhóm. Yêu cầu 1 nhóm trẻ tìm, khoanh vùng chữ to và 1 nhóm trẻ tìm, khoanh vùng chữ nhỏ. Lấy kéo cắt, dán và trang trí sản phẩm của mình. Sau đó cùng với trẻ đọc to từ trẻ dán.

4. Các nguyên tắc cần tuân thủ khi tiến hành hoạt động NIE

- Chọn lựa các báo có hình thức trình bày đẹp, nội dung và tranh ảnh phong phú gần gũi với cuộc sống hàng ngày của trẻ. Cần ưu tiên các báo có nhiều khổ chữ to hoặc vừa, trang báo không quá mỏng. Nếu có điều kiện nên thu thập báo mới để cập nhật thông tin cho trẻ hàng ngày.
- Giáo viên nên gợi ý bằng câu hỏi để cá nhân trẻ đề xuất các ý kiến khác nhau, thể hiện nhiều ý tưởng sáng tạo, phát huy khả năng phán đoán của mình thông qua quá trình hợp tác với các trẻ khác và sự tương tác qua lại với giáo viên.
- Cần giáo dục trẻ tính ngăn nắp, giữ gìn vệ sinh trước và sau khi tiến hành hoạt động. Trang bị đầy đủ đồ dùng dụng cụ cho từng cá nhân trẻ để không làm gián đoạn tiến trình trẻ thực hiện.

Trên đây chỉ là một vài ví dụ tiêu biểu của hoạt động NIE được ứng dụng

vào hoạt động làm quen chữ viết. Để hoạt động NIE được tiến hành dưới nhiều hình thức phong phú, đòi hỏi sự sáng tạo và linh hoạt của người lớn, đặc biệt là giáo viên. Ở các nước, NIE được nghiên cứu có hệ thống và ứng dụng một cách sáng tạo, có kế hoạch, chương trình cụ thể. NIE không chỉ được ứng dụng trong hoạt động làm quen chữ viết cho trẻ mà còn ở các hoạt động khác như hình thành biểu tượng toán, làm quen môi trường, tạo hình... Tuy nhiên, ở Việt Nam, vẫn chưa có một chương trình, kế hoạch cụ thể nào về NIE, thậm chí chưa có một tài liệu nào nghiên cứu chính thức về chương trình này. Vì thế, sự tham gia của NIE trong giáo dục Mầm non Việt Nam hiện nay còn rất mờ nhạt. Thiết nghĩ, theo quan đổi mới của Giáo dục Mầm non hiện nay là “Khuyến khích giáo viên áp dụng sáng tạo các phương pháp dạy học khác nhau, tạo điều kiện cho giáo viên đổi mới phương pháp dạy học; tận dụng các điều kiện sẵn có của địa phương, trường lớp và gia đình, giáo viên có thể sử dụng các nguyên vật liệu sẵn có và các nguyên vật liệu có thể tái sử dụng thích hợp và an toàn đối với trẻ để hướng dẫn trẻ tìm hiểu, khám phá và làm ra các sản phẩm mới mang tính sáng tạo” (Phạm Mai Chi (2006), Trung tâm nghiên cứu Chiến lược và Phát triển chương trình Giáo dục Mầm non), NIE cũng không nằm ngoài quan điểm đó. Vì thế, NIE thực sự cần được quan tâm nghiên cứu, ứng dụng có hệ thống và phổ biến trên diện rộng ở các trường lớp mầm non.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1] Cho-He_Suk (2000), *Chương trình NIE dành cho trẻ Mầm non*, NXB Zang_Sho-Kyon, Hàn Quốc)

[2] Chue- Guk- Nam (2001), *Giáo dục ngôn ngữ cho trẻ Mầm non*, NXB Zang_Sho-Kyon, Hàn Quốc

* Nguồn hình ảnh trong bài: Website: <http://www.naver.com/>

Tóm tắt:**Ứng dụng chương trình NIE
vào hoạt động làm quen chữ viết cho trẻ 5 - 6 tuổi**

Chương trình Newspaper In Education (NIE) do nhà giáo dục học người Mỹ là Portland Eastern Herald khởi xướng (1795), đến nay đã được phổ biến trên 35 quốc gia ở nhiều cấp học, trong đó có bậc học Mầm non. Tuy nhiên, hiện nay ở Việt Nam, sự tham gia của chương trình này trong giáo dục Mầm non vẫn còn rất mờ nhạt. Bài viết này nhằm giới thiệu phương pháp ứng dụng NIE vào hoạt động làm quen chữ viết cho trẻ cùng các hình thức tiến hành.

Abstract:**Applying the NIE program in introductory writing activities
for children with 5-6 years of age**

Newspaper in Education (NIE) - initiated in 1795 by the American educator Portland Eastern Herald - has been used widely in over 35 countries for many grades of education, including the preschool one. Nevertheless, currently in Vietnam, this program's participation in preschool education is still limited. This paper presents the method and procedures to apply the NIE program in introductory writing activities for children with 5-6 years of age.